

ALEXANDRIE

SYMBOLISMUS
ČERNÉ BARVY

MED

**Optimismus je schopnost
být dobré mysli i za okolností,
o nichž víme, že jsou zoufalé.**

George Bernard Shaw

SVOBODA A PRAVIDLA
VE VÝCHOVĚ

n@ – ČASOPIS

Filozofie pro život – č. 131 – 25. listopad 2020

Filozofie, kterou navrhujeme, je způsob života dostupný všem, což znamená uplatňování učení velkých mudrců v praxi.

Kultura je uskutečňování lidských hodnot v životě, čímž se stává aktivní, využívá kvality každého člověka a rozšiřuje obzory.

Dobrovolnictví je plodem vůle vložené do služby ostatním. Neexistuje větší bohatství, než je ochota.

BRNO

www.akropolis.cz/brno

HRADEC KRÁLOVÉ

www.akropolis.cz/hradec

LIBEREC

www.akropolis.cz/liberec

OLOMOUC

www.akropolis.cz/olomouc

OSTRAVA

www.akropolis.cz/ostrava

PARDUBICE

www.akropolis.cz/pardubice

PLZEŇ

www.akropolis.cz/plzen

PRAHA

www.akropolis.cz/praha

ZLÍN

www.akropolis.cz/zlin

PhDr. Slavica Kroča, šéfredaktorka
Mgr. Ivana Hurytová, odpovědný redaktor
Redakce a grafická úprava:
Eva Bímová, Martina Flaitingrová
Jana Aksamítová, Ing. Ondřej Aksamít,
Mgr. Aleš Gabriel

Vydává Nová Akropolis z. s.
Varšavská 19, 120 00 Praha 2
Tel.: 222 515 152, mail: nova@akropolis.cz
Nová Akropolis se nemusí plně ztotožňovat s obsahem uveřejněných textů, odpovídají za ně výhradně jejich autoři.

© Nová Akropolis z. s.
Všechna práva vyhrazena. Tento časopis nebo jakákoliv jeho část nesmí být reprodukován v jakékoliv formě bez předchozího písemného svolení vydavatele.

www.akropolis.cz

Milí čtenáři,

na každou situaci, která nás v životě potká, se vždy můžeme podívat z vícero stran. Představme si, že sledujeme v příběhu hrdinu, jenž drží ve svých rukou nějaký předmět, pečlivě ho zkoumá ze všech stran, neboť tuší, že mu uniká něco zásadního, co mu daný předmět odhalí, to, co určí jeho další životní pouť a přivede ho k naplnění jeho osudu. A tak zkoumá dál, znovu a znovu. Kdyby zmiňovaný hrdina neoplýval ctnostmi jako je odvaha, rozvaha, trpělivost, vytrvalost, nesobeckost, nejspíš by daný předmět brzy zahodil jako bezvýznamný, a tím by nejspíš změnil svůj osud a nejen svůj.

Dnes bereme náš život do svých rukou, otáčíme ho všemi směry, díváme se na něj z mnoha stran a v mysli nám vyvstává otázka, jaký smysl má to, co nyní prožíváme, z jakého úhlu se na to máme podívat, kde najdeme klíč k získání odpovědí. Žili jsme, více či méně, v zaběhlém pořádku, který s sebou přirozeně přinášel životní radosti i strasti, avšak většinou vše probíhalo v nám známé rovině.

A najednou jsme se všichni společně ocitli v neočekávané situaci, na kterou jsme nebyli připraveni nebo jsme si ji přinejmenším nedovedli představit. Stoický filozof Seneca říkal, že většina lidí nemyslí na bouři, když se chystá vyplout na moře. Když vplujeme do života, snadno se necháme zmást falešnou představou času, jež vidíme jako přímku naznačující, že vše bude probíhat ve směru neustálého rozvoje. V Přírodě je vše cyklické, ale my si nepřipouštíme, že i náš život mohou zasáhnout různé cykly, jež nás přimějí zastavit se a zamyslet se nad smyslem prožívaných událostí a příčin, které k nim vedly. Můžeme hledat odpovědi mimo nás, číst a poslouchat nepřeborné množství názorů, které jsou nám předkládány, avšak věřím, že ty nejdůležitější najdeme každý z nás ve svém nitru, při rozjímáních, jež odhalují hlubokou podstatu nás samých, a tedy i života. Snad nám to umožní znovu poznat velkou pravdu, že vše v Přírodě je vzájemně propojené do jednoho harmonického celku, což znamená, že tato rovnováha nemůže fungovat, pokud se jedna část rozvíjí na úkor té druhé. Zdá se to přirozené a logické, ale vidíme, že v praxi už to není tak snadné, neboť zjistíme, že to není odpovědnost toho druhého, ale každého z nás, kdo se nezalekl bouře, ale využil ji pro zlepšení sebe sama a tím i ke zlepšení celku.

Eva Bímová
Ředitelka Nové Akropolis v České republice

PODOBENSTVÍ O HLEDÁNÍ KRÁLE

V jednom lese panoval velký chaos. Každé zvíře myslelo především na sebe a snažilo se pro sebe získat co nejvíc kořisti, území a přízně ostatních. Dělali to ovšem zákeřně, napadali nečekaně jeden druhého, kradli si navzájem úlovky.

Jednou se zvířata sešla, protože už byla vyčerpaná neustálým bojem o život a strachem z přepadení ze zálohy. Dohodla se, že si zvolí krále, a věřila, že ten vše vyřeší. Nakonec zvolili za svého vládce moudrou sovu, ta přece nikdy nespí a uvidí i v noci všechny nepravosti.

Sova sice všechno viděla a vše nespravedlivé odsoudila, ale zvířata ji poslouchala jen tak naoko, a kdykoli to bylo možné, snažila se zase něco získat na úkor ostatních. Po nějaké době sovu svrhla, protože usoudila, že nedokázala nic změnit.

Pak zvířata někde zaslechla, že ve vedlejším lese vládne pevnou rukou starý medvěd a že

tam panuje řád. Vyslali tam poselstvo, aby zjistilo, v čem tkví tajemství úspěchu. Poselstvo vidělo, že sice všichni poslouchají, ale pod hrozbou smrti. Že se medvěda všichni velmi bojí, protože trestá nemilosrdně. Navíc se báli i sebe navzájem, protože často někdo osočil druhého, aby zachránil sebe.

To nechtěli, a tak putovali dál. Museli projít údolím Lásky, přeplavat řeku Obětavosti, sestoupit do propasti Skromnosti, prodrat se hustým lesem Důvěry a vyšplhat na horu Jednoty. Na vrcholu překvapeně objevili sovu, která se tam uchýlila před jejich hněvem. Pokorně sklonili hlavy a prosili sovu, ať se vrátí. Ona na nich viděla stopy z cesty Porozumění a souhlasila.

Nezměnilo se vše hned ani nebyli všichni dokonalí. Sova jmenovala většinu z poselstva svými rádci a rozdělila jim odpovědnosti. Vládli spolu s ní a snažili se předávat ostatním obyvatelům lesa to všechno, co se na své cestě naučili.

S ÚSMĚVEM JDE VŠECHNO LÉPE...

Z filozofických anekdot: VYHNANSTVÍ DIOGENA

Diogenes byl jednou odsouzen k vyhnanství. Když přišel na místo, kam byl vyhnán, odpověděl těm, kteří se ho zeptali na důvod tohoto rozsudku:

Neodsoudili oni mě, ale já jsem odsoudil je; odsoudil jsem je, aby zůstali.

A když se po vyhnanství vrátil do Athén, odpověděl těm, kteří se ho ptali, jaké to bylo:

Výborné! Odešel jsem odsud nadšený filozofií a vrátil jsem se jako opravdový filozof.

Chyba

Já nedělám stejnou chybu dvakrát, nýbrž alespoň pět až šestkrát!

Nic mi nezkazí pátek jako fakt, že je středa!

SYMBOLISMUS ČERNÉ BARVY

Kdybychom se sami sebe zeptali, co symbolizuje černá barva, co nás napadne? V naší kulturní tradici většinou bývá spojována s něčím, co je tajemné, záhadné, magické, ale také smutné, tragické, elegantní a důstojné, pokud se budeme bavit například o oblečení. Pokusme se však na symbolismus černé barvy podívat z hlediska filozofického, snažme se více proniknout do hloubky.

Začneme malým výletem do Egypta. Stejně jako černá barva i Egypt má punc tajemna a mystéria. Můžeme v tom vidět nějaké spojení? Co je tak magického na černé barvě a na dávno zaniklé egyptské civilizaci? Magie, Egypt, černá barva, to vše k sobě patří. Magie představuje velké poznání. Znamená to mít klíč, který může odemknout různé brány Přírody, počínaje těmi, které vlastníme my sami. Ne nadarmo obdivovali staří Řekové Egyptany pro jejich poznatky. Do Egypta zavítal Platon i Pythagoras a mnoho dalších, aby se vzdělávali ve zdejších školách. Zajímavý je už jen název „Egypt“. Egyptané svou zemi

takto nenazývali. Je to slovo odvozené z řeckého slova, jež znamená „tajné místo“, „místo mystérií“. Egypt se pravděpodobně původně jmenoval „Kem“, Spálená země, Černá země, Tajemná země. Někteří říkají, že je to proto, že Slunce spalovalo půdu, a ta pod jeho náporem zčernala, a jiní zas, že důvodem je bahno Nilu, které je tmavé a dává život.

Dovolím si malou odbočku. Když se mluví o úrodné půdě například v souvislosti s bahnem Nilu, vždy je tato plodnost spojována s černou zemí, půdou. I u nás, když najdeme místo, na kterém se nachází černá půda, jsme šťastní, protože tato zem je úrodná, dá plody, a díky tomu život. Ale podívejme se na to symbolicky.

Copak plodnost půdy nemůže souviset také s mnoha poznatky, věděním, s moudrostí, která se v Egyptě nacházela? Symbolismus úrodného Nilu a jeho černého bahna se nachází i v rovině duchovní. Dnes nám z této civilizace zbyly jen trosky a my je rádi jezdíme obdivovat, ať už přímo do země „Kem“ nebo do některého z mnoha muzeí. Dochovalo se i mnoho psaných textů nebo morálních poučení, ale také záhad, které jsou spojené s mystérií stavby pyramid. Hluboké poznání se dostalo až k nám díky mudrcům, jako byl zmíněný Platon, který ve svých dialozích čerpá z moudrosti Egypta. A Platon zastupuje řeckou tradici a učenost, z níž čerpá naše evropská kultura. Naše kořeny tak sahají až k této záhadné Černé zemi - Kem. Kdybychom ji více prostudovali, možná bychom mohli poodhalit její mystérium, ale kdo ví...

To, co je také spojeno s Egyptem a černou barvou, je záhadná věda jménem alchymie. Většinou ji časově umístíme do období středověku, nicméně alchymisty bychom našli jak

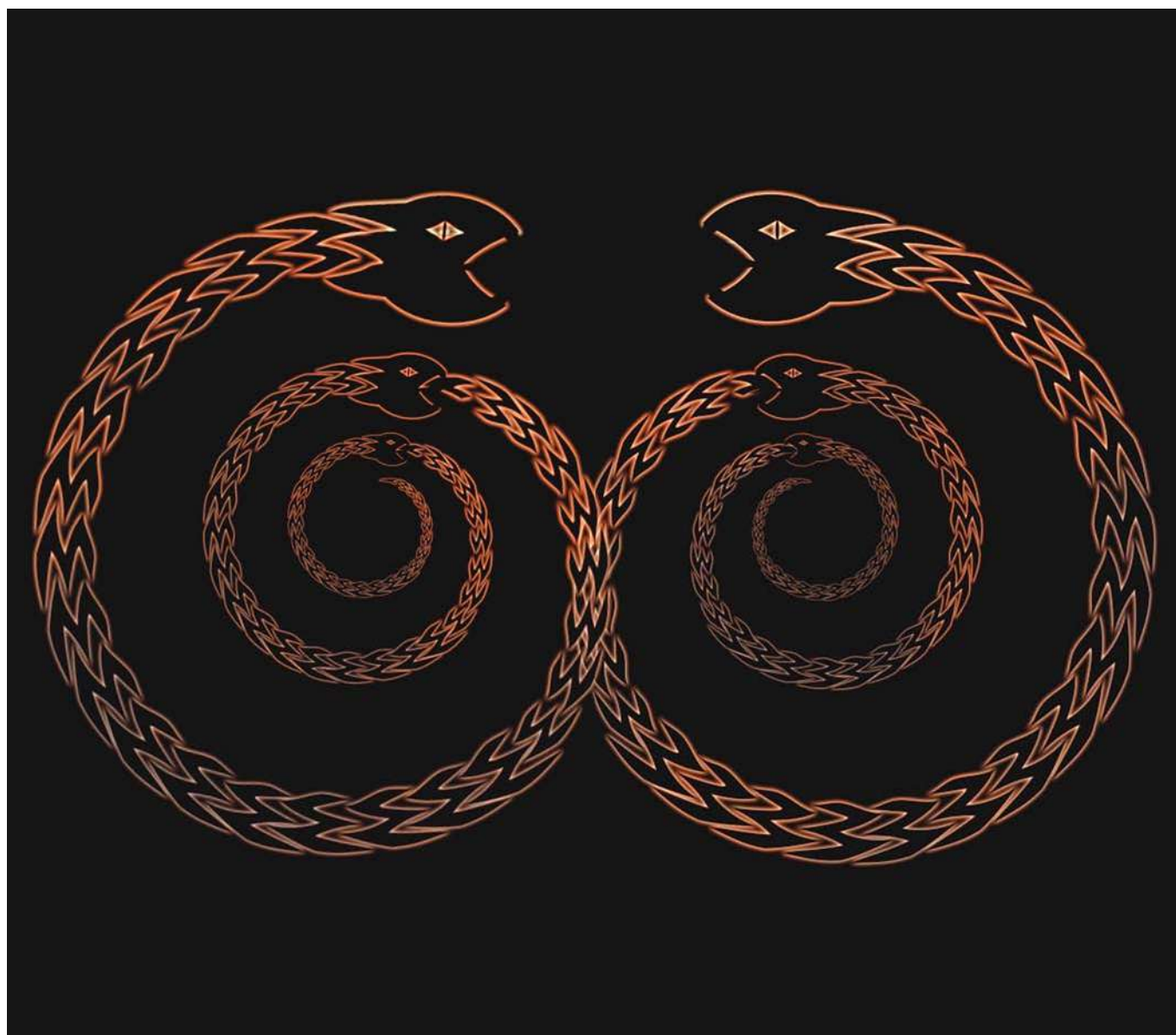
v Číně, tak v Indii nebo právě v Egyptě. Úkolem alchymistů bylo měnit „olovo ve zlato“, neušlechtilé v ušlechtilé neboli uskutečnit magii transformace a transmutace, naučit se takovým projevům jako je ušlechtilost, nesobeckost, schopnost jednat. Byli to velcí umělci života, znalci přírody a jejích zákonů, mágové. Alchymická filozofie tvrdí, že nestačí dívat se na povrch věcí, nýbrž je třeba hledat jejich hluboké kořeny, jejich příčiny. Nedívat se na formu, kterou předměty mají, nýbrž na duch, který v nich sídlí.

Alchymie učí, že je možné se poznat a měnit, a proto je třeba projít třemi fázemi poznání. Ta první se nazývá *nigredo*, což znamená černá fáze. Je to počáteční stav, odstraňuje se to škodlivé a neužitečné, co překáží

transformaci. Tato fáze proto představuje symbolickou smrt, loučení se s tím starým. Často bývá v různých mýtech znázorňována jako sestup do podsvětí, kterým prošli mnozí hrdinové jako např. Orfeus, Gilgameš nebo Herakles. Následuje bílá fáze či *albedo*, očista, během níž je třeba velké trpělivosti, práce a skromnosti. Nakonec přichází červená fáze, *rubedo*: vítězství, rovnováha, sjednocení.

Vidíme, že černá barva nemusí nutně znamenat něco tragického nebo smutného, ale naopak, může to být i něco, co souvisí s moudrostí nebo může označovat část našeho života, v níž symbolicky padáme, abychom se zase pozvedli.

Kateřina Zámečníková

ZE ŽIVOTA NAŠÍ ŠKOLY

PRAVIDELNÝ ÚKLID RYBNÍKA BÍŘIČKY

- FILOZOFIE
- KULTURA
- DOBROVOLNICTVÍ

Již popatnácté se sešli hradečtí dobrovolníci, aby vyčistili okolí rybníka Bířičky. Během letošního deštivého 28. září dopoledne napršely tři milimetry srážek, a přesto se celkem jedenatřiceti malým i velkým nadšencům podařilo sesbírat za tři hodiny 190 kg odpadu (27 kg plastů, 17 kg skla, 6 kg kovů, 140 kg směsi a čtyři vratné lahve). Také tento rok nechyběly zajímavé nálezy: jeden kompletní záchod s prkýnkem a nádržkou na vodu, jedno umyvadlo, jeden funkční skateboard a devadesát plechovek od piva.

Hradecká Nová Akropolis pořádá už několik let úklidové akce v oblíbeném přírodním areálu rybníka Bířičky. Úklidy jsou součástí kampaně *Uklid'me svět, uklid'me Česko!*, kterou zastřešuje Český svaz ochránců přírody. Ekologické akce probíhají také ve spolupráci s Komisí místní samosprávy Nový Hradec Králové a Městskými lesy Hradec Králové, a.s.

V poslední době nám začali pomáhat také dobrovolníci z dalších hradeckých spolků, např. Trash Hero Hradec Králové a Bajkazyl.

V krásném prostředí Bířičky jsme nejprve pořádali táboráky, sportovní akce a dětské dny. Zároveň jsme si uvědomili, že také chceme, aby tento kus přírody zůstal čistý a bez odpadků. Rozhodli jsme se, že areál budeme nejenom využívat, ale že také pomůžeme s jeho udržováním, a proto jsme zde začali organizovat ekologické akce. Naši činnost opakovaně pozitivně hodnotí jak vedení městské části, tak také návštěvníci a samozřejmě místní občané. Nová Akropolis Hradec Králové děkuje všem dobrovolníkům za pomoc.

ZAMYŠLENÍ NAD SOUČASNOSTÍ: SVOBODA A PRAVIDLA VE VÝCHOVĚ

Cílem vzdělání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykračoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost.

J. A. Komenský

O výchově toho již bylo mnoho napsáno. Rady a doporučení týkající se tohoto umění i vědy najdeme v dílech jak starověkých, tak současných autorů. Není snad možné objevit v průběhu známých časů období, jež by se tímto tématem nezabývalo – a je to zcela přirozené, neboť výchova je jevem, který člověka přirozeně provází. Zároveň se však říká, že co člověk, to názor – a to platí i ve výchově, na niž existuje nespočet pohledů. Jak se vyznat v tolika rozdílných, často protichůdných pojetích? Které z nich si vybrat? A je téma výchovy jen otázkou rodičů či pedagogů, nebo má co nabídnout každému člověku?

Co je výchova?

Lidé vědí, že aby strom žil a rostl, musí o něj správně pečovat, ale o své vlastní já správně pečovat neumí. Milují snad své vlastní já méně než strom?

Konfucius

Pokud bychom hledali jednu definici, neuspějeme. Ta nejrozšířenější však chápe výchovu jako záměrné a cílevědomé působení, které se projevuje všestranným formováním osobnosti. Naprostá většina definic se také shoduje v tom, že výchova je celoživotním procesem: nevychováme pouze děti do určitého věku, ale v ideálním případě – a po celý život – především sami sebe.

Tím si také odpovídáme na jednu z výše položených otázek: pokud celý život vychováváme sami sebe, je výchova tématem, které je užitečné pro každého z nás. Další otázka však zní: skutečně to děláme? A pokud ano, děláme to správně? Dnes známe takové množství výchovných pojetí a stylů, že si z nich můžeme vybírat... Anebo je jich tolik, že si naopak vybrat nedokážeme. V čem se vlastně liší?

Svoboda versus pravidla

Jsme spokojení, když se musíme snažit a přemáhat. Když máme povinnosti.

Marek Herman

Odlišná míra a důležitost pravidel a svobody ve výchově – to je hlavní faktor, který jednotlivé přístupy odlišuje. Na jedné straně máme ty, které jsou založeny především na dodržování pravidel; přísnost, povinnost, řád a disciplína jsou pojmy, které k takovýmto pojetím patří. V přímém protikladu k nim

nacházíme výchovu, která je charakteristická svým důrazem na svobodu, vlastní volbu, samostatnost a absencí limitů či zákazů.

Většině z nás je na první pohled sympatičtější druhý přístup; slova jako disciplína a povinnosti v nás nevzbuzují příliš mnoho nadšení, zatímco svoboda a žádné zákazy zní našim uším příjemně a lákavě. Pojďme však nahlédnout za tento prvotní úsudek, podívat se objektivněji, se snahou proniknout hlouběji a objevit možné přínosy i nebezpečí obou těchto přístupů.

Disciplína, řád a pravidla

Jak je to dobré, syn, který poslouchá svého otce!

Ptahhotep

Pokud jsou tato slova tím jediným, co je ve výchově důležité, mluvíme o takzvaném autoritářském či dominantním výchovném stylu; jednoduše řečeno o výchově přísné, kde se nedebatuje, ale poslouchá, kde se uplatňuje právo většího a silnějšího a kde se na otázku „Proč?“ odpovídá slovy: „Protože jsem to řekl.“ Člověk, který vychovává pouze takto, jedná z pozice síly a vynucené autority. Pokud ho posloucháme, činíme tak ze strachu. Je to nepružný řád bez laskavosti.

Pokud však tomuto extrému obrousíme hrany, zjistíme, že mnohé z jeho prvků jsou nejen užitečné, ale pro život nezbytné. Slovo disciplína například v latině označuje přímo výchovu; *discere* pak znamená „učit se“. Ze života sami víme, že pokud se neustále necháme rozptylovat nejrůznějšími podněty a neukázníme se, nedaří se nám naučit se tomu, čemu chceme nebo co potřebujeme.

Řád je filozoficky chápán jako velmi krásná ctnost, kterou můžeme vnímat všude v přírodě. Existuje řád v růstu stromů, v oběhu planet, práci mravenců i letu tažných ptáků... Proč by měl chybět v životě člověka, který je též součástí přírody? Koneckonců, v prostředí, v němž neschází řád, se nám příjemně žije a dobře orientuje: víme, kde co hledat, kam pro co sáhnout... Nebylo by hezké a není

to též předmětem poznávání a výchovy sebe sama, kdybychom měli stejný řád v sobě a dokázali sáhnout sem pro dobrou náladu, tady pro trochu koncentrace a tam zase pro inspiraci nebo správné řešení?

A pokud jde o pravidla, nikdo z nás se myslím nezlobí, že existují pravidla silničního provozu. Zajišťují nám bezpečí a zlobíme se naopak, pokud se setkáme s někým, kdo je nedodržuje, a ohrožuje tak ostatní. Nebo si představme, že by nás někdo pozval, abychom si s ním zahráli stolní hru, ale nevysvětlil nám její pravidla; jak bychom se cítili? Zmatení, nejistí... Nevěděli bychom, co dělat. Stejně tak je tomu v životě. Správně nastavená pravidla nám umožňují cítit se jistě a bezpečně. A potřeba bezpečí je dle Maslowovy pyramidy potřeb hned druhou nejdůležitější potřebou každého člověka.

Svoboda, vlastní volba, samostatnost

Svoboda je poznaná nutnost.

Baruch Spinoza

Pokud pro nás ve výchově nemá význam nic než tyto pojmy, hovoříme o takzvané výchově liberální či bezlimitní. Takto vedené, či spíše nevedené dítě není ničím a nikým omezováno. Nic mu není zakazováno, aby se jeho vývoj žádným způsobem nelimitoval, aby si mohlo vždy svobodně zvolit, co právě

chce či nechce. Nechybí mu volnost, schází však opora. Představme si sami sebe, kdyby k nám někdo takto přistupoval například první den v novém zaměstnání. Dal nám svobodu, volnost, nechal nás, ať vše objevíme sami... Nenasměroval by nás, nesdělil nám naše povinnosti, nepředal by nám zkušenosti. Skutečně bychom takový přístup ocenili?

Pokud tyto prvky zbavíme charakteristiky krajnosti, ihned se nám budou jevit v lepším světle a budou také užitečnější pro život. Pak budeme chápat, že svoboda neznámá jen moci svobodně přemýšlet, ptát se a vyjádřit svůj pohled na věc, ale zároveň také tuto svobodu neupírat ostatním. Čínský filozof Konfucius byl přesvědčen, že skutečnou svobodou je stav, kdy neexistuje rozpor mezi tím, co bychom chtěli, a tím, co je naší povinností; svobodně se rozhodujeme pro to, co je správné a potřebné, protože je to zároveň tím, co v životě chceme.

Vlastní volba v pravém slova smyslu také neznámá smět si zvolit, co se nám zlíbí, bez ohledu na cokoli a kohokoli. V tradičním filozofickém pojetí byla vždy spojována s jednou ze ctností, které nás zároveň učí, a tou je odpovědnost. Pokud chceme jednat na základě své vlastní volby, nevyhnutelně za toto jednání také přebíráme zodpovědnost; není nikdo, na koho bychom mohli svést případný neúspěch, protože jsme se pro takové jednání rozhodli my sami. I to je způsob, jak vychovávat sebe sama: umožňuje nám vidět souvislosti mezi příčinami a důsledky a poučit se ze svých chyb i úspěchů.

A nakonec samostatně něco zvládnout je způsobem, jak pěstovat jistotu v sebe sama a přirozenou sebedůvěru. Děti jsou toho nádherným příkladem: ta radost, když si poprvé samy zaváží tkaničky nebo se strefí fotbalovým míčem do brány je tisíckrát větší než ve všech těch předchozích případech, kdy to zvládly společně s dospělými nebo to dospělí udělali za ně. I později v životě potřebujeme zažívat podobná vítězství; posilují nás a motivují k tomu, abychom se stále učili. Zároveň nám však tato vlastnost – právě díky vnitřní jistotě, kterou díky ní získáváme – nijak nebrání přijmout pomoc, nabídnout ji druhému nebo o ni požádat, když ji sami potřebujeme.

Zlatá střední cesta

Je-li struna příliš napjatá, praskne; je-li příliš povolena, nezní.

Buddha

Jak jeden, tak i druhý přístup tedy nabízí velmi cenné prvky, pokud je neženeme do extrému, ale naopak se je rozhodneme harmonicky spojit. Pak uvidíme, že mezi pravidly a svobodou nemusí existovat rozpor, ale naopak: mohou se stát komplementy, které se vzájemně doplňují.

Pak se před námi objeví pojetí výchovy, v níž si člověk sám zvolí řídit se pravidly, protože jsou smysluplná a užitečná; jeho svoboda si neprotiřečí s řádem života a díky disciplíně a snaze o samostatnost se stále učí novým věcem.

Takovýmto způsobem je skutečně možné sebe či druhé formovat. Dnes tomu říkáme výchova či sebevýchova, kdysi dávno to filozofové nazývali neustálým zdokonalováním neboli evolucí. Ať už tento proces nazveme jakkoli, jisté je, že se nám bude mnohem snáze uskutečňovat, pokud si na pomoc vezmeme několik důležitých ctností. Trpělivost, neboť jsme řekli, že výchova je procesem celoživotním; vytrvalost, abychom se nevzdali při prvním neúspěchu; a lásku. Neboť pokud sebe i ostatní povedeme s láskou, povedeme je zároveň nejlépe, jak budeme umět; pro ty, které milujeme, totiž chceme vždy to nejlepší.

To, co můžeme tímto způsobem podpořit a rozvinout, pak může být nejen užitečné, ale také skutečně krásné. To je důvod, proč bývá

výchova označována za vědu, ale současně také za umění. Jejím výsledkem totiž může být skutečné umělecké dílo, které ten, kdo vychovává, může sobě i ostatním pomoci objevit a vytvořit v jejich vlastním nitru.

Vejdí do sebe a viz – a uvidíš-li, že sám ještě nejsi krásný, počínej si jako sochař. Sochař na tom, co má být krásné, tu něco ubere, tu zase obrousí, jinde uhladí, jinde očistí, až na soše odhalí krásný obličej. Tak také ty ubírej, co je zbytečné, a narovnávej křivé, tmavé očisťuj a přičiňuj se, aby se to lesklo, vůbec nepřestávej pracovat na svém vnitřním obraze, dokud ti z něho nevysvitne bohupodobná záře ctnosti.

Plotinos

Mgr. Tereza Goliášová

HIPPOKRATOVA HŮL

Tento známý a do dnešní doby používaný symbol je pojmenovaný podle nejslavnějšího řeckého lékaře Hippokrata, ale můžeme ho nalézt i u jiných lékařů či bohů, spojených s léčením a se zdravím. Jeho latinský název je „caduceus“. Představuje hůl ovinutou hadem, který z poháru na jejím vrcholu pije vody Univerza, nebo dle jiných verzí elixír nesmrtelnosti. Někdy jsou hadi dva a obtáčí se kolem hole z obou stran. Spirála, kterou vytvářejí, je symbolem zákona cyklů, jenž řídí univerzum, ale také znázorňuje různé proudící síly a energie, jak v nitru Země, tak v člověku, protože ten, kdo chce opravdu léčit, musí tyto zákony Univerza i síly a energie znát. Proto byl kaduceus odznakem moci a vlády nad těmito silami ve prospěch zdraví, které může přinést jejich harmonie. Tento reliéf pocházející z chrámu boha Asklépia, řeckého boha lékařství, v Epidauru byl vytvořen ve 4. st. př. n. l

LÉKAŘSTVÍ ANTICKÉHO ŘECKA

Jako každá velká civilizace mělo i starověké Řecko rozvinutý systém lékařství. Byl postaven na třech základech: na vědomostech učenců a mudrců o přírodě a člověku, na magii spojené s kulty bohů lékařství a na zkušenosti každodenní praxe lékařů. Ti se vždy snažili léčit člověka na všech jeho úrovních, tedy na duchovní prostřednictvím obřadů, na psychické prostřednictvím snů a posvátných textů, a na fyzické prostřednictvím léků, masáží, cvičení a různých zákroků. Věděli totiž, že člověk je celistvá bytost, jejíž jednotlivé části jsou vzájemně propojené a ovlivňují se. Pro léčení se používaly chrámy zasvěcené bohu Asklépiovi, v jejichž blízkosti byly zřízeny nemocnice, o nichž je známo, že byly vždy plné slunce, čerstvého vzduchu, vůní a někdy i hudby, aby nemocné povznesly na duchu a ti aby se snáze vyléčili.

VĚDĚLI JSTE, ŽE...

...andělé, obyvatelé nebes, bytosti světla nebo ohně jsou přítomni v lidské mysli od pradávna. Všechny civilizace uznávaly existenci neviditelných bytostí. A mnohé věří i dnes, že se géniové, andělé či démoni nacházejí všude kolem nás.

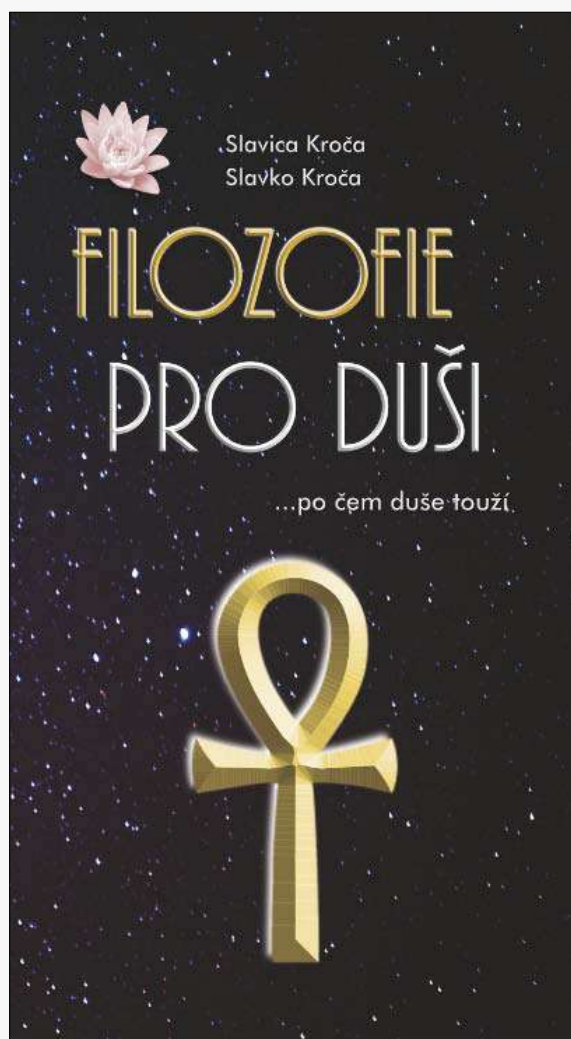
Slovo *anděl* znamená vyslanec, posel. V tomto případě je míněno posel, který přichází od Boha. Ve své nevědomosti ho však neumíme vždy poznat. Anděl je subtilní bytost a taková je i dobrá kniha, přítel, učitel, který nám radí, který nás vede v těžkých okamžicích života... A pokud umíme zvítězit nad těmito bouřlivými okamžiky, buďme si jisti, že jsme potkali anděla, bez ohledu na to, jak vypadá a jak se jmenuje.

Zvláštní kategorií jsou andělé strážní, které má každý člověk. Tito andělé bdí nad tím, jak duše proniká do těla a pomáhají člověku splnit úkol, který mu v okamžiku narození určily nebeské síly.

Ve všech mytologiích a teologiích se objevují jasně vymezené dva druhy bytostí, jedny dobré a druhé zlé. V evropské tradici jsou nejčastěji pojmenované *andělé a démoni*. Ale i v případě démonů se může jednat o některé z nižších božstev, které nemusí být nutně zlé, nebo jsou dokonce dobré a ochraňující. Tak tomu bylo například v Mezopotámii nebo v Řecku. O řeckém filozofu Sokratovi se vypráví, že naslouchal svému vnitřnímu daimónovi, který mu radil, jak má jednat a také čemu se vyhnout. Snad máme takový vnitřní hlas všichni, jen jej často přehlušíme požadavky a zážitky světa vnějšího.

Je pro dnešního člověka filozofie užitečná? Po čem naše duše opravdu touží? Má hrdinství místo v našich životech? Jaký význam má dobrovolnická práce pro náš svět? Jak vyhodnocujeme informace z médií, které nás zahlcují?

Soubor filozofických esejí *Filozofie pro duši* povzbudí k dalšímu zkoumání každého, kdo hledá odpovědi na důležité otázky nejen ve vnějším světě, ale především v sobě samém. Zajímavá zamyšlení se dotýkají velkých idejí, smyslu naší existence i našeho vztahu k přírodě, stejně jako každodenních událostí, se kterými se současný člověk setkává v důsledku módních trendů a moderních technologií.

V době, která nám nabízí neustálý technický pokrok ve všech oblastech lidského konání, se někdy ptáme sami sebe, zda nejnovější technické vymoženosti odrážejí skutečné lidské potřeby, nebo zda uměle odvádějí pozornost člověka od důležitých otázek týkajících se života. I když se nám může zdát, že někdo jiný či vnější okolnosti řídí náš vlastní život, jsme to my sami, kdo určuje směr našich myšlenek a způsob našeho jednání. A to platí bez ohledu na to, kde se nacházíme. Stále jsme to my, naše myšlenky, naše zkušenosti a především

naš vnitřní život. Pokud dokážeme naše nitro naplnit věčnými hodnotami, získáme i tolik vytoužený pocit štěstí a také jistotu, že náš život má smysl, i když zrovna musíme čelit některé z nelehkých životních situací.

Autoři knihy PhDr. Slavica Kroča a Slavko Kroča přijeli v roce 1985 do České republiky, aby zde založili Novou Akropolis, filozofickou školu na klasický způsob. Filozofie pod jejich vedením doslova vystoupila z knih a z teoretické vědy se stal způsob života. Jak říká PhDr. Slavica Kroča: *To nejcennější, co jsem se naučila v Nové Akropolis, je, že vědomosti, které v životě získáváme, musíme aplikovat v praxi a přenášet dál. K čemu jsou nám vědomosti, jež nepoužíváme? Je to jako mít mnoho peněz, které však nechceme utráčet, a umřít hladem; nebo umřít žízní, protože jsme nechtěli sáhnout na zásoby vody, které máme. Ano, teprve v okamžiku, kdy vědomosti přejdou do našeho jednání, můžeme říci, že jsme se něco naučili, že jsme něco pochopili.*

Tato kniha jistě obohatí každého, kdo neobrací svůj pohled pouze k pomíjivým krásám světa, ale touží vidět pravdu, snaží se nahlédnout i do svého nitra a poznat svoji duši. Dívejme se na svět otevřenými očima a ve svém nitru objevujeme skryté, latentní schopnosti tím, že je budeme konkrétním způsobem aplikovat v životě. Čím více pozornosti jim budeme věnovat a čím větší prostor k růstu jim dáme, tím se stanou silnějšími a pevnějšími a přemění se na viditelné ctnosti.

V našich sídlech nebo na www.vecnakrasa.cz

MED – SKVĚLÁ POTRAVINA A MOCNÝ LÉK

Med byl už od dávných dob velmi důležitý, sloužil jako potravina i jako lék. Všechny civilizace objevily tajemství práce včel, která nese zlato v podobě medu. O medu se říká, že zachovává mládí a čilost. Obecně se ví, že med zvyšuje imunitu a zajišťuje odolnost vůči nemocem.

Pythagoras říkal: *Užívej med, chceš-li se dožít vysokého věku.*

Demokritos: *Pro uchování zdraví je třeba vnitřek zavlažovat medem a zevnějšek olejem.*

Aristoteles: *Med je déšť, který spadl na zem, aby lidem osladil život.*

Římský lékař Galenos i perský lékař Avicena používali med k léčení a regeneraci.

I dnes můžeme využít v každodenním životě jeho léčivých účinků, které vycházejí z toho, že v sobě shromažďuje to nejlepší z rostlin a včel. Jeho velmi pestré složení závisí na původu nektaru nebo medovice, i na prostředí, ve kterém včely pracují, proto se některé medy mohou svým obsahem jednotlivých látek výrazně lišit.

Med se rozděluje na květový (jednodruhový – nektar z jednoho druhu květů, nebo mnohodruhový – nektar z více druhů květů) a medovicový (medovice je sladká šťáva nacházející se na listech, jehličích a stéblech, kterou zde v určitém období produkuje hmyz a včely ji sbírají).

Medovicový med je tmavý a často nazývaný nesprávně jako med lesní. Jeho protizánětlivé účinky jsou slabší. Z květových medů známe

např. med lipový, akátový, slunečnicový, hořčičný a samozřejmě polní či luční.

Základem medu jsou cukry, a to především jednoduché cukry glukóza a fruktóza, které organismus nemusí štěpit a tak se snadno vstřebávají, obsahuje však i bílkoviny, tuky, enzymy, vitamíny (malé množství A, B1, B2, B3, B6, B7, C a K), minerální látky (draslík, vápník, sodík aj.), rostlinné silice, aromatické látky. Harmonická kombinace těchto látek i přírodní tvorba medu z něj dělají velmi užitečný a všestranně použitelný lék.

Med se používá vnitřně i zevně. Med má antibakteriální a antivirové a obecně protizánětlivé účinky.

Vnitřní užití ústy, polykat v malých dávkách a pomalu, co nejdéle podržet v ústech. Denní dávka medu by neměla překročit 200 g, více už nepřináší žádný užitek. Léčivé množství u dospělých je 100 g a 30–50 g u dětí. Účinkuje...

Na zuby a ústní dutinu:

Pokud med užíváme po lžičkách, zmenšuje množství patogenní flory v ústech, krku a nose (pozor, rychle spolknutý med takové účinky nemá). Již byl vyvrácen předsudek, že po medu se kazí zuby.

Na horečku a nachlazení:

Med snižuje horečku. Může se užívat přímo po lžičkách nebo v bylinné infúzi, jejíž teplota by neměla přesáhnout 50 °C, protože při vyšších teplotách se účinky medu ničí. Pro své mukolytické účinky se používá ke zlepšení vykašlávání a rozpouštění hlenů při infekcích horních i dolních cest dýchacích.

Na nemoci trávicího traktu:

Pomáhá a uklidňuje sliznici žaludku a střev, předchází žaludečním vředům, uklidňuje křeče. Med také pomáhá zažívání a střevní floře. Při léčbě se podává se jako hustý roztok, med smíchaný s vodou 1:3, pokojové teploty. Ve vodě se předtím mohou vyluhovat jiné léčivé látky na uklidnění. V případě průjmu se například pije černý čaj s medem.

Na nemoci srdce a cév:

Antioxidanty obsažené ve včelích produktech brání usazování cholesterolu v cévách. K tomu účelu je lepší medovicový med pro jeho vysoký obsah flavonoidů – barviv.

Na únavu a vyčerpání:

Med je obecně velkým zdrojem energie. Obsahuje různé druhy cukrů, nejvíce glukózu a fruktózu. Glukóza se vstřebává již v ústech, fruktóza o něco pomaleji, ale oba cukry jsou rychlým zdrojem energie. Naopak sacharóza a dextriny organismus odbourává pomalu, jsou proto zdrojem energie na dlouhou dobu. Med lze přidávat do vody či tekutin, které pijeme během dne.

Na nespavost, nervozitu a proti stresu:

Med působí blahodárně na nervovou soustavu, dokáže harmonizovat a uklidňovat, ztiší nepříjemné myšlenky v hlavě. Podává se polévková lžice před spaním, může se rozmíchat v nápoji nebo i v teplém mléce. Je vhodný také na uklidnění malých dětí.

Vnější účinky medu při lokálním použití jsou následující:

Na léčbu ran:

Urychluje hojení ran a zklidňuje i hnisavé rány, bércové vředy. Rány se potírají medem a zavazují gázou.

Na zranění pohybového aparátu a onemocnění kůže:

Medové obklady se přikládají při bolestech svalů, kloubů nebo při zánětech kůže, med také pomáhá jako prevence rakoviny kůže.

Roztok medu se používá k výplachům tělních dutin, kloktání, kapání do očí a ke koupelím. Může se přidat do masť, a dokonce se používá i při léčebných inhalacích.

Med byl našimi předky označován za elixír mládí, protože při pravidelném užívání zvyšoval odolnost organismu a údajně prodlužoval život. Za takové účinky vděčí nejen již zmíněnému složení, ale i proto, že v medu jsou vždy obsažené i další včelí produkty – propolis podporuje jeho antibakteriální působení a pomáhá při hojení ran, včelí vosk má dezinfekční účinky, pyl dodává medu hodnotné bílkoviny, mateří kašička má silné harmonizující účinky a je hlavním zdrojem vitamínů.

Med je skutečným zázrakem přírody, jehož všechna tajemství ještě zdaleka nebyla odhalena, ale i přesto můžeme s důvěrou využívat jeho přínos, abychom dokázali své zdraví udržet pevné a díky němu mohli žít plnohodnotný život.

Martina Flaitingrová

ALEXANDRIE: KRÁSNA A NEJKRÁSNEJŠÍ

Krásná a nejkrásnější Alexandrie bylo skutečně oficiální označení města v dobách jeho největší slávy. Při návštěvě dnešní Alexandrie však musíme počítat s tím, že zde nalezneme již jen velmi málo památek, které by nám přiblížily onu starověkou Alexandrii, jež kdysi tvořila centrum vzdělanosti tehdejšího světa a zároveň byla křižovatkou a místem setkání mnoha kultur a národů, které zde zapustily své kořeny.

Dnes je Alexandrie druhé největší město Egypta s více než třemi milióny obyvatel a zároveň je největším egyptským přístavem. Leží na pobřeží Středozemního moře, západně od nilské delty. Svojí atmosférou a kulturním dědictvím je v mnohém vzdálena ostatním částem země. Ulice jsou přeplněné lidmi, stánky nabízejícími nejrůznější zboží, auty a povozy. Vše působí velmi rušně a živě. Přesto je to úplně jiný ruch než dříve, neboť Alexandrie se od dob svého založení doslova proměnila v základech. Musíme tedy využít naši představivost, abychom se vrátili do dávných dob, kdy Alexandrie prožívala dny své největší slávy. Ze všech možných koutů světa sem přijížděli slavní učenci, filozofové, vědci, umělci nebo lidé, kteří chtěli pouze na vlastní oči spatřit život a nádheru tolik opěvovaného města, v jehož ulicích zněly od rána do večera hlasy hovořící mnoha jazyky.

Egypt se po dlouhém období rozkvětu ocitl v roce 343 př. n. l. pod nadvládou Perské říše. Veškerá moudrost a nádhera starodávného Egypta ustupuje do pozadí a zdá se, že tato civilizace již došla konce své cesty. A přesto ještě plamínek moudrosti neuhasl a Egypt dostává naposledy možnost, aby přenesl své starodávne učení ostatním národům, které zde naleznou svůj domov a budou čerpat z jeho hlubokých pravd, jež vedly tento národ po tisíciletí.

V roce 332 př. n. l. při svém tažení proti Persii přichází do Egypta velký vojevůdce Alexandr Veliký. Alexandr se stává osvoboditelem pro egyptský národ, neboť ho zbavuje perské nadvlády a poskytuje mu svobodu, která umožnila Egyptu obnovu mnoha chrámů, které vždy spojovaly egyptský lid s bohy a byly místem uchování mystérií a pravd, z nichž Egypt čerpal svou moudrost. Samotný Alexandr byl egyptskými kněžími prohlášen v Memfidě za syna boha Amona, a byl tak uznán vládcem Egypta. Ještě dříve než byl prohlášen za božského syna, měl jedné noci zvláštní sen.

Sen o založení města

Alexandr, poté co dobyl Egypt, velmi toužil založit velké a lidnaté město, které by nazval podle svého jména. A přestože již na vybraném místě nechal vyměřit půdu a vztyčit hradby, jednou v noci měl prorocký sen. Ve snu k němu přistoupil šedovlasý muž důstojného vzhledu a zarecitoval mu verše: *Potom jest jakýsi ostrov tam v moři, jež velmi se vlní, před zemí egyptskou leží a Faros mu říkají jménem.* Jakmile se probudil, vypravil se na ostrov Faros a spatřil tam místo vynikající svou polohou. Rozhodl se řídit radou zjevenou ve snu a začal hned plánovat podobu města. A protože neměli po ruce nic jiného než ječmen, začali jím na zemi vyznačovat půdorys budoucího města. Po dokončení práce měl král z plánu radost, avšak náhle od blízké laguny přiletělo hejno ptáků, snesli se na ječmen a pustili se do něj, dokud všichni nesezobali.

Alexandros byl velmi znepokojen tímto znamením, avšak věštci mu sdělili jeho pravý význam, který říká, že zakládá město, jež bude velmi bohaté a bude poskytovat živo-

bytí mnoha rozmanitým lidem. Spokojil se s výkladem věštby a dal příkaz k zahájení prací na budování města, které ponese jeho jméno – Alexandrie. A tak byl roku 331 př. n. l. položen základní kámen budoucího slavného města, jež se stane, jak ho jednou nazval Alexandr, zlatým šperkem mezi Východem a Západem. Stavby se ujal významný architekt Deinokrates z Rhodu, který byl členem Alexandrovvy družiny a netrpělivě čekal na svou příležitost.

Alexandr Veliký se dlouho netěšil z krásy a velikosti svého města, neboť v roce 323 př. n. l. umírá. Po jeho smrti převzal správu nad Egyptem Alexandrův vojevůdce a přítel Ptolemaios, syn Lagův. Egyptu vládne nejprve jako jeho správce, a v roce 305 př. n. l. po smrti jediného Alexandrova potomka se prohlásil egyptským králem a přijal řecký přídomek Sótér neboli Zachránce. Jako egyptský faraón získává trůnní jméno Setepenre Meriamon neboli Vyvolený Reem, Miláček Amonův. Tímto obdobím začíná slavná vláda dynastie Ptolemaiovců, která vládne Egyptu až do roku 30 př. n. l. Ptolemaios byl přijat jak Egyptany, kteří si zachovali kladný vztah k následovníkům Alexandra, tak Makedonci a Řeky. Byl si vědom významu starodávné moudrosti, kterou Egypt vlastnil, a vždy vystupoval s velkou úctou k této tradici. Umožnil všem národům, aby zde žily podle svých vlastních tradic, a nikdy nenadřazoval jednu kulturu nad druhou, ale snažil se postupovat vždy spravedlivě jak vůči Egyptanům, tak i Řekům. Tímto přístupem umožnil přirozené a nenásilné spojení západní a východní kultury a jejich neustálé vzájemné obohacování. Toto spojení bylo podpořeno i novým hlavním božstvem, které bylo uctíváno oběma národy. Za jeho vlády se Alexandrie stává hlavním městem Egypta.

Zrození nového božstva

Stejně jako měl Alexandr prorocký sen o založení Alexandrie, i Ptolemaios měl jednu v noci sen, ve kterém se mu zjevil bůh, jenž ho žádal, aby vypravil poselstvo do černomořské Sinópy a převezl odtamtud jeho sochu do Alexandrie. Na základě tohoto snu

a po poradě s kněžími nechal Ptolemaios dopravit sochu boha do Alexandrie, kde začal být uctíván pod jménem Seraphis. Zahrnoval v sobě charakteristiky egyptských bohů Osirida a Apida a řeckých bohů Dia a Asklépia.

Mou hlavou je nebe, mým břichem je moře, mýma nohama je země, moje uši jsou v celém éteru, moje oči jsou světlem všude zářícího Slunce. Bůh Seraphis se stal novým ochranným božstvem a uctívali ho v mnoha chrámech Egyptané i Řekové. Stal se náboženským sjednocujícím prvkem mezi oběma národy. Vlastnil velkou léčivou sílu, která měla moc uzdravovat jak tělo, tak duši. Ptolemaios I. začal se stavbou chrámu boha Serapida. Ten byl však dokončen až za vlády jeho nástupců. Byl v řeckém slohu a starověké popisy ho označovaly za jeden z největších chrámů na světě. Jediné, co dnes můžeme spatřit z jeho velikosti a nádhery, je takzvaný Pompeiův sloup, který byl pravděpodobně součástí kolonády chrámu. Byl vytvořen z asuánské červené žuly, je vysoký 26,9 m a zakončený korintskou hlavicí. Podle nápisu na jeho podstavci byl vztyčen roku 297 n. l. na počest císaře Diokleciana. Tyčí se na písečné vyvýšenině nad kasematy Serapida chrámu jako osamělý strážce skryté moudrosti. Kasematy jsou zpřístupněny pouze částečně, snad časem budou odkryty více, a nám tak budou dostupné poznatky, které jsou dosud zahalené.

Slyšela jsem vyprávět příběh o tom, že jednou byly v těchto podzemních chodbách v písku na zemi nalezeny znatelné hadí stopy, což je velmi zajímavé, neboť had byl atributem boha Serapida a symbolizoval spojení s mocnými silami země a zároveň představoval léčivé přírodní síly.

Další zajímavostí je, že na povrchu, v místech, kde se pravděpodobně kdysi nacházela svatyně boha Serapida, roste krásný zelený keř. Tento keř je jedinou zelenou ozdobou v celém areálu, neboť zde jinak nerostou žádné keře ani jiné rostliny.

Růst a budování Alexandrie

Do Alexandrie, která se brzy stala metropolí celého Středomoří, stále přicházeli noví lidé a usazovali se zde. Vedle sebe zde žilo s vzájemnou úctou a respektem mnoho národů – Egyptané, Řekové, Syřané, Libyjci, Židé, Etiopané, Peršané a další.

Ostrov Faros byl spojen s pevninou mohutnou hrází, která byla dlouhá sedm stadií (asi 1,5 km), a proto byla nazvána Heptastadion. Po obou stranách hráze vznikly přístavy: důležitější východní přístav zvaný Portus Magnus a západní zvaný Portus Eunostos. Postavené město oddělovalo Středozemní moře od velkého jezera Mareótis, které bylo kdysi

spojeno splavnými kanály s Nilem. Na tomto jezeře vznikl třetí přístav, který se stal místem velmi čilého obchodování. Z Egypta se přes Alexandrii vyvážela pšenice, papyrus, barevné sklo, tkaniny, a do Egypta naopak směřovalo ovoce, víno, koření, vzácná dřeva, masti, drahokamy, perly, hedvábí.

Deinokrates se ukázal jako velmi zručný a nadaný architekt. Ulice, i ty nejmenší, byly vytyčeny naprosto přímo a protínaly se v pravém úhlu. Výhodou tohoto rozvržení bylo, že do ulic mohl neustále proudit od moře svěží severní vítr. Dvě velmi široké (30 m) a nádherné hlavní třídy vedoucí ke čtyřem hlavním branám v městských hradbách byly v noci osvětleny, stejně jako brány a menší ulice. Podél ulic vedla krytá sloupořadí, tryskaly zde nesčetné fontány a mezi množstvím uměleckých soch vyrůstaly nádherné paláce, soukromé domy, umělecké dílny a obchody. Nejkrásnější ozdobou byly rozlehlé parky a zahrady kvetoucí po celý rok. Důležitou součástí města tvořily i velkolepé chrámy a svatyně. Důmyslný byl systém zásobování města pitnou vodou: přiváděl ji kanál vedoucí z ramene Nilu do podzemních nádrží.

Není divu, že nádhera tohoto města přinášela klid a harmonii všem, kteří zde žili, pracovali a vzdělávali se. Alexandrie tvořila nádherný domov pro všechny lidi hledající poznání o věčných pravdách a zákonech, které řídí Univerzum.

Maják na ostrově Faros

Ty, kteří přijížděli po moři, vítala Alexandrie světlem svého majáku proslaveného po celém světě. Maják stál na ostrově Faros, dnes již úplně spojeném s pevninou. Se stavbou se začalo za vlády Ptolemaia I. a dokončen byl roku 280 př. n. l. za vlády Ptolemaia II. Maják se skládal ze tří částí. Nejnižší, čtyřboká část byla nasměrována do čtyř světových stran, prostřední, mající podobu osmistěnu, ukazovala směry nejdůležitějších větrů. V nejvyšší, kulaté části bylo umístěno ohniště, jehož záři odrážela velká zrcadla. Světlo na moři bylo prý vidět ze vzdálenosti šedesáti kilometrů. Údaje o výšce majáku se liší – od 120 do

180 metrů. Když stavitel Sostratos dokončil stavbu majáku, vyryl do něj nápis: *Pro mořeplavce postavil a bohům ochráncům zasvětil Sostratos, syn Deksifana z Knidu*. Kupole majáku byla ozdobena obrovskou sochou boha moře Poseidona.

Maják se zřítil při velkém zemětřesení ve čtrnáctém století. Kusy jeho mramorového a žulového zdiva jsou dosud patrné v hradbách středověké muslimské pevnosti, kterou nechal vystavět sultán Kajtbáj v patnáctém století a podle kterého je dnes pevnost pojmenována. Žulové sloupy zabudované do zdí pevnosti pocházejí z přímořského chrámu bohyně Isis Farské, která byla ochranitelkou ostrova. V blízkosti pevnosti byla z moře vytažena i její socha.

Alexandrijské Múseion a knihovna

Do Alexandrie přijíždí v roce 308 př. n. l. athénský filozof a státník Demetrios Falérský, který na popud Ptolemaia I. začíná v Alexandrii budovat školu podle vzoru athénské Platonovy Akademie. Jejich společným dílem se stalo slavné Múseion, Chrám Múz, kam začali přijíždět význační vědci, básníci, filozofové a další učenci, aby zde pracovali pod ochranou Múz. Studovala se tu filozofie, historie, zeměpis, astronomie, fyzika, medicína, matematika a další obory. V čele Múseia stál kněz jmenovaný králem. Veškeré výdaje Múseia a jeho učenců hradil přímo panovník. Lidé, kteří zde pracovali, měli zdarma zajištěný byt, stravu a byli osvobozeni od všech daní a služeb, aby mohli veškerý svůj čas věnovat své práci. V hlavní budově Múseia se nacházel velký sál určený pro společné hostiny. Dále zde byla kolonáda s lavičkami, kde se učenci procházeli a debatovali o různých otázkách. V palácové čtvrti v blízkosti Múseia vznikly pro jeho potřebu zoologická a botanická zahrada, astronomická observatoř a anatomický ústav.

Důležitou součástí Múseia se stala slavná Alexandrijská knihovna. Cílem knihovny bylo shromáždit veškerá napsaná díla v průběhu věků. Po celém světě sbírali egyptští

králové knihy pro svou knihovnu. Dokonce se vypráví, že všichni, kteří přijížděli do Alexandrie, museli před vstupem odevzdat všechny knihy, které s sebou přivázeli. Podle královského příkazu se obzvlášť vzácné a cenné knihy odebíraly pro knihovnu a pro majitele se zhotovovaly kopie s poznámkou, která ověřovala, že kopie plně odpovídá originálu. Ptolemaiovci tak vytvořili obrovskou knihovnu, která se postupem času rozrostla až na sedm set tisíc papyrových svitků. Alexandrijská knihovna zaměstnávala velké množství písařů, kteří pořizovali opisy pro potřeby knihovny nebo dřívější majitele, přepisovali zničené svitky, vydávali vědecké práce členů Múseia a díla tehdejších alexandrijských spisovatelů a básníků.

Velké množství svitků, které se nacházely v knihovně, bylo zapotřebí uspořádat. Této práce se ujal básník Kallimachos z Kyrény, který založil katalog knihovny a uspořádal ho podle literárních druhů – epika, lyrika, drama a řečnictví, a každý druh byl zároveň seřazen podle abecedního pořádku jednotlivých autorů. Ke každému autorovi byla připojena krátká informace o jeho životě. Katalog tvořilo sto dvacet knih.

Později byla také založena druhá část knihovny, jež se nacházela při slavném chrámu boha Serapida. Tato knihovna obsahovala 42 800 svitků, přístupných nejen členům Múseia, ale i široké veřejnosti. V Múseiu a knihovně pracovalo velké množství vynikajících vědců, umělců a filozofů, jako byli matematik a fyzik Archimedes; matematik Eukleides, který zde napsal své třináctisvazkové dílo Základy (matematiky); slavný řecký malíř Apelles; filozof Stratón; astronom Aristarchos ze Samu, který učil o heliocentrické soustavě.

Pokud mluvíme o Alexandrii jako o městě, kde se setkávaly mnohé národy a kultury, musíme se zmínit i o tom, že Alexandrie dala život jednomu z největších filozofických hnutí své doby – neoplatonismu. V Alexandrii působil filozof Ammónios Sakkás, který byl zakladatelem tohoto filozofického směru. Neoplatonismus zkoumal veškeré tradice a poznání své doby a snažil se prokázat jejich spojení s jinými, mnohem staršími učenými. Snažil se v těchto učeních najít společné prvky a poukazoval na existenci jedné univerzální pravdy, která se projevuje ve všech učeních. Tento nový filozofický proud přebírá velké množství platonských, pythagorejských, stoických prvků a také učení východní filozofie.

Bohužel dnes ze slavného Múseia a knihovny nezůstala jediná památka. Roku 47 př. n. l. při bojích o Alexandrii stihla knihovnu největší pohroma. Julius Caesar rozkázal zapálit Alexandrii a obrovský požár se rozšířil i na knihovnu. Škodu se částečně snažila nahradit Kleopatra, která získala od císaře Antonia jako dar část knihovny z Pergamu. Celkem se jednalo o dvě stě tisíc svitků. V pozdějších dobách, kdy Egypt a Alexandrie již byly pod římskou nadvládou a zároveň křesťanství začalo nabývat na důležitosti, začal klesat význam Múseia, knihovny, a s ním zájem o veškeré vědy, umění a filozofii. Múseion bylo považováno za středisko pohanských učenců, proti kterým se obrátila nenávisť. Patriarcha alexandrijský Theofilos prosadil v roce 391 se svolením římského císaře Theodosia vyhnání filozofů z města. V souvislosti s Theodosiovým dekretem o rušení nekřesťanských náboženských staveb byl zničen i chrám Serapida, který patřil k posledním útočištím filozofie a starodávného učení a kde v té době sídlilo Múseion. Za konec starodávné slávy Alexandrie jako významného eklektického města a centra vzdělanosti je považována vražda neoplatoničky Hypatie fanatickým křesťanským davem roku 415.

Od roku 642 upadl Egypt a Alexandrie pod arabskou nadvládu. A tím byla zahájena změna Alexandrie od základů.

Znovuzrození Alexandrijské knihovny, Bibliotheca Alexandrina

Dnešní Alexandrie leží přesně na místě či základech té starověké – proto o ní víme tak málo. Značně se změnila hranice moře a souše. Úzká hráz Heptastadion se rozrostla ve velkou městskou čtvrť. Jediným alexandrijským přístavem je nyní západní přístav (Portus Eunostos). Přístav na jezeře Mareotis už dávno neexistuje, a jezero už dokonce není spojeno s Nilem a postupně vysychá.

Snad každý, kdo navštíví Alexandrii, si posteskne, že nemůže navštívit slavnou Alexandrijskou knihovnu nebo alespoň spatřit

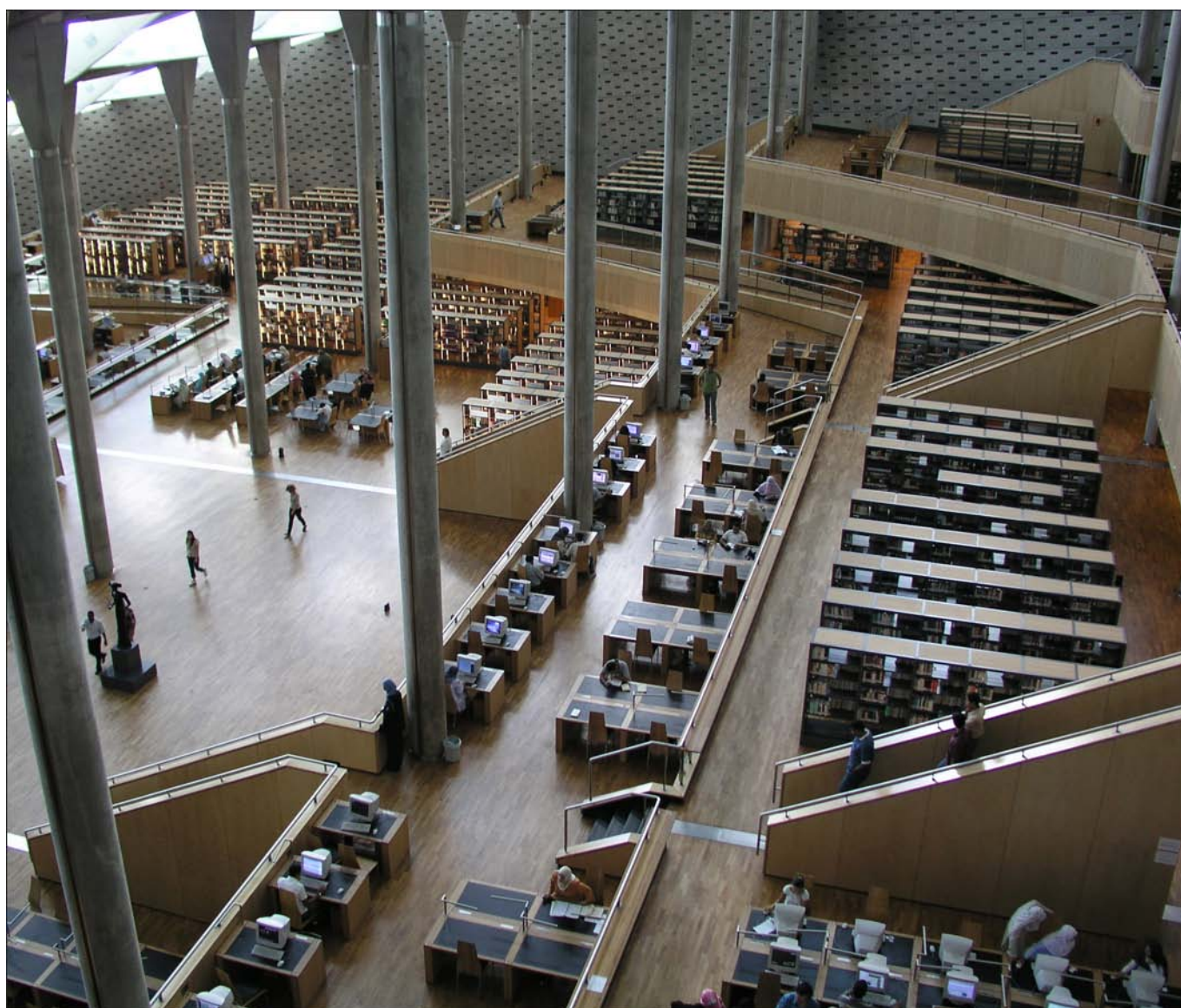
místo, kde kdysi stála a kde se procházeli slavní myslitelé tehdejšího světa.

Dnes se Alexandrie pyšní novodobou Alexandrijskou knihovnou – Bibliotheca Alexandrina, která byla vybudována na místě, kde kdysi stával maják na ostrově Faros. Její činnost byla zahájena v roce 2002. Jedná se o budovu válcovitého tvaru, která se sklání k moři a částečně je ponořena do umělého bazénu, v jehož vodách se zrcadlí. Svým tvarem snad může připomínat vycházející egyptské slunce, které rozhání tmu nevědomosti a přináší světu světlo moudrosti, jejímž nositelem Egypt kdysi byl. Šikmá, složitě strukturovaná střecha propouští nepřímé denní světlo do čítáren a ohoz připomínající šíp spojuje knihovnu s Alexandrijskou univerzitou. Obklad z asuánské žuly je ozdoben hieroglyfy a dalšími písmeny abeced všech

světových jazyků. V komplexu knihovny se také nachází egyptské muzeum, muzeum vědy, muzeum kaligrafie, planetárium, mezinárodní knihovnická škola a laboratoř vybavená nejmodernější technologií pro restaurování a údržbu starých rukopisů a tisků.

Alexandrie se navždy zapsala do historie jako město, které umožnilo přirozené soužití mnoha národů a kultur ve vzájemné úctě k jejich tradicím. Můžeme snad doufat, že moderní Alexandrijská knihovna bude připomínat tuto myšlenku, která v dnešním světě tolik chybí. Stačí si uvědomit, že každý má právo na svou cestu, ale zároveň má povinnost respektovat s úctou cestu ostatních.

Eva Bímová
Ředitelka Nové Akropolis v ČR

Fotografie v článku Slavko Kroča, 2005

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

Když se dnes řekne slovo filozofie, často si představíme teoretickou disciplínu odtrženou od praktického života. Tento kurz vám nabízí filozofii takovou, jaká je ve své podstatě: srozumitelnou a aplikovatelnou v každodenním životě.

1. PŘÍRODNÍ FILOZOFIE

Podle klasické filozofie byla etika vnímána jako klíč ke skutečnému rozvoji lidské bytosti. Dotkneme se i významu pojmů Philo-Sophia, filozofická škola a filozofie jako způsob života. Ukážeme si rozdíl mezi morálním a intelektuálním životem a nevynecháme ani vysvětlení pojmu učedník.

2. ČLOVĚK A UNIVERZUM

Mikrokosmos i makrokosmos jsou prostoupeny stejnými zákony, které mají své rozmanité projevy, dle úrovně, na které je pozorujeme. Sluneční soustava stejně jako i život jednotlivce mají svůj skrytý smysl, cestu i směr. Pojednává o tom klasické západní a východní pojetí člověka a univerza a pojmy vědomí, dharma, karma a reinkarnace.

3. ODKAZ DÁVNÉ INDIE

Prostřednictvím symbolů se můžeme napít se studnice Pravdy a Poznání. Otevírají nám brány vnitřního světa, ve kterém se střetávají protichůdné hlasy, přičemž snahou člověka je zorientovat se v nich a dosáhnout vnitřní rovnováhy a klidu. Symbolický je i text „Bhagavadgíta“, který se zabývá otázkou, jak se může člověk naučit jednat „správně“.

4. ZÁHADY TIBETU

„Hlas Ticha“ představuje kompas na cestě poznání a rozvoje sebe sama. Poukazuje na charakteristiky jednotlivých úseků této cesty, na její úskalí, výzvy i příležitosti, na to, s čím se nevyhnutelně setká každý, kdo si přeje uslyšet hlas duše: se třemi ctnostmi učedníka, smyslem vnitřního růstu a s pojmy jako koncentrace, iluze, touha či jednota.

5. BUDDHISTICKÁ FILOZOFIE

Mnoho filozofů se zabývalo otázkou, jaký smysl má existence člověka či jak tento smysl najít. Život je často poznamenán bolestí nebo nějakou formou utrpení a nouze. Siddharta Gautama Buddha hledal odpovědi na tyto otázky. Seznámíme se s jeho učením o Zlaté střední cestě a Čtyřech vznešených pravdách, jejichž součástí je Osmerá ušlechtilá stezka vedoucí k překonání „utrpení“ v životě.

6. MOUDROST ČÍNY

Konfucianismus nabízí eticko-politické zřízení založené na principech bratrství, řádu a harmonie. Uspořádaná společnost, vedená nejschopnějším a nejctnostnějším člověkem, je odrazem harmonie v univerzu. Nabízí racionální sociální řád založený na etice a vzdělání zdůrazňující důležitost osobního rozvoje člověka.

7. VÝZVA ŽIVOTA VE SPOLEČNOSTI

Soužití: všichni navazujeme vztahy a naše jednání má vliv na životy ostatních. Proto nás zajímají hodnoty, na jakých je možné vystavět dobře fungující společnost. Pokud se takto nalezené hodnoty stanou základem pro politiku, je tu naděje na prožití jednoty. Proto je důležitá úloha jednotlivce ve společnosti a při utváření lepšího světa.

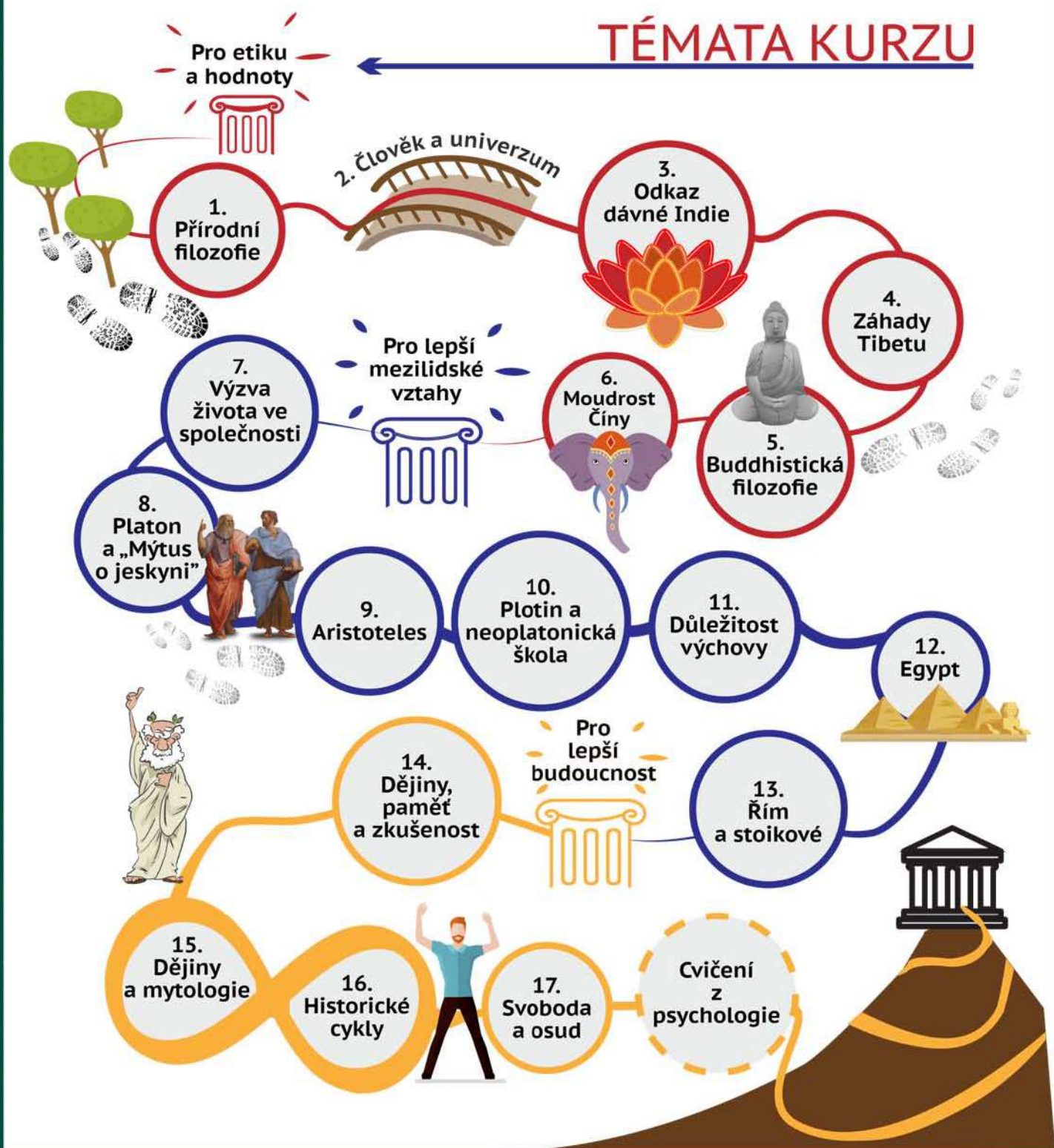
8. PLATON A „MÝTUS O JESKYNI“

Svět, ve kterém žijeme, není zdaleka dokonalý, a přesto byl podle Platona vytvořený na základě dokonalých pravzorů. Platon odhalil, že jednou z velkých překážek člověka na cestě vlastního rozvoje je iluze, které nezřídka podléhá a která napomáhá jeho „uvěznění v jeskyni“. Symbolickým jazykem o tom vypráví v příběhu „Mýtus o jeskyni“.

9. ARISTOTELES

Štěstí je jedna z nejzákladnějších potřeb člověka, a proto se jím podrobně zabýval i Aristoteles. Dosáhnout dlouhotrvajícího štěstí a umět rozeznat to krátkodobé není třeba nechávat náhodě. Aristoteles popisuje ctnosti jako síly duše, které nám, když je rozvíjíme, pomáhají uchopit život do vlastních rukou.

TÉMATATA KURZU

www.akropolis.cz

www.filozofieprozivot.cz

NA ÚVODNÍ PŘEDNÁŠKU JE VSTUP VOLNÝ

10. PLOTIN A NEOPLATONICKÁ ŠKOLA

Prostřednictvím eklektické filozofie ukázal neoplatonismus, že téměř všechny náboženské a filozofické směry mají společný základ. Poukázal na důležitost skutečného bratrství mezi lidmi, které je založeno na toleranci, pochopení a respektu, což vychází z poznání, že lidské duše vycházejí z jednoho pramene.

11. DŮLEŽITOST VÝCHOVY

Mnozí filozofové se shodli v tom, že bez úsilí a systematičnosti se k cíli dojit nedá. To je i přínos vzdělání a výchovy. V dětství nás tvaruje naše rodina a okolí, v dospělosti je formování nás samých v našich rukách a prostřednictvím našeho sebevzdělávání a sebevýchovy se my sami stáváme odpovědnými za vytvořené dílo, které je zároveň kamínkem v mozaice společnosti, lidstva a celého světa.

12. EGYPT

Morálka v Egyptě není jen teorií, ale představuje životní styl a je základním pramenem života v pyramidálním uspořádání společnosti. Potvrzením toho jsou i rady a návody některých faraonů, vezírů a egyptských mudrců, které nám i dnes mohou pomoci chápat sebe sama a svoji úlohu, vykonávat své povinnosti dobře, radostně a zodpovědně.

13. ŘÍM A STOIKOVÉ

Stoicismus přenesl z epochy helénizmu mnoho hodnotných myšlenek a jeho představitelé svým jednáním ukázali, že jsou tyto myšlenky použitelné v praktickém životě a že i v těžkých časech se lze pomocí etiky vyhnout úpadku. Stoická nauka shrnuje smysl vědomého a šťastně vyrovnaného jednání a vysvětluje, že skutečnou svobodu člověk zažije, pokud je schopen zharmonizovat vlastní přirozenost s vyšší podstatou.

14. DĚJINY, PAMĚŤ A ZKUŠENOST

Zkoumáním dějin může člověk získat cenné bohatství nejen v podobě poznatků, ale především zkušeností. Pokud se dokážeme z dějin poučit, pochopit je a vytáhnout z nich zkušenosti, můžeme je uplatnit v přítomnosti, což nám umožňuje stát se aktivním a vědomým tvůrcem své budoucnosti. Vzpomínky na minulost, ať už se týkají jednotlivce nebo společnosti, mohou být pozitivní i negativní. V obou případech však mají vliv na náš každodenní život a mohou být užitečné, pokud si z nich dokážeme vzít ponaučení nebo inspiraci. Minulost je naší součástí a ovlivňuje naši přítomnost.

15. DĚJINY A MYTOLOGIE

Mýty nám svým symbolickým jazykem přinášejí nejen poznání dějin, ale nabízejí mnohem více. Lze je „odemknout“ klíčem historickým, psychologickým, astronomickým a dalšími. Dle toho, který klíč použijeme, nám mýtus otevře brány do dané dimenze.

16. HISTORICKÉ CYKLY

Čas je relativní pojem, a přesto nás silně ovlivňuje, protože představuje jednu ze skutečností, jejímž prostřednictvím se ve světě orientujeme. Jeho běh v přírodě vnímáme prostřednictvím střídání období, která se opakovaně navracejí do téhož momentu, ačkoli vždy v trochu pozměněné formě spojené s jistými charakteristikami.

17. SVOBODA A OSUD

Jedním z důležitých nástrojů na cestě lidského života je svoboda. Tématem správného chápání svobody se zabývali filozofové všech dob, a mnozí shodně dospěli k závěru, že jejím nejdůležitějším projevem je svoboda volby, avšak s plným vědomím možných důsledků a s převzatou odpovědností za ně.

Součástí kurzu jsou cvičení rozvíjející schopnosti člověka: pozornost, koncentrace, paměť, imaginace, vůle atd.

Více na: www.akropolis.cz a www.filozofieprozivot.cz

PROGRAM AKTIVIT ON-LINE

Program on-line přednášek a kurzů naleznete na www.akropolis.cz/on-line

O PŘEDNÁŠKÁCH V NAŠICH SÍDLECH SE DOZVÍTE NA NAŠEM WEBU.

KURZ FILOZOFIE PRO ŽIVOT

On-line úvodní přednáška ke kurzu, vstup volný

Středa, 25. listopadu v 18 hodin

- Kurz 17 bloků přednášek a praktických cvičení
- Koná se jednou týdně, vždy 2 h, [program viz strany 22–24](#)

MOUDROST A SYMBOLISMUS STAROVĚKÉHO EGYPTA

On-line kurz, cena: 850 Kč (studenti a důchodci 650 Kč)

Úterý, 24. listopadu 2020 19 hodin

24. 11. Živá moudrost Egypta

- Egypt nebeský a pozemský • Spravedlivé uspořádání světa dle řádu bohyně Maat • Význam obřadů a rituálů – zapomenutá tradice
- Rady Ptahotepe k překonání nevědomosti

1. 12. Pojetí života a smrti

- Egyptská kniha mrtvých • Aniho papyrus: Vážení duše
- Pozemská a nebeská cesta duše • Mystérium člověka a jeho sedm úrovní

8. 12. Posvátná architektura

- Mýtus o Osiridovi a mytologický původ chrámů • Chrám jako symbol člověka, pyramida jako symbol společnosti • Symbolismus egyptských bohů

BACHOVY KVĚTOVÉ ESENCE

On-line kurz, cena: 850 Kč (studenti a důchodci 650 Kč)

Středa, 25. listopadu 2020 19 hodin

**25. 11. Co je bachova květová terapie a kdo byl Dr. Bach.
Esence pro to, jak čelit strachu, nejistotě a osamělosti.**

**2. 12. Esence pro dobré vztahy, jak překonat přecitlivělost
a přehánění vůči druhým.**

**9. 12. Jak řešit beznaděj, zoufalství a nezájem.
Míchání a užívání esencí.**

Bachovy květové esence jsou přírodní metodou, jejímž autorem je uznávaný anglický lékař dr. Edward Bach. Během tří přednášek si představíme život a dílo dr. Bacha, jednotlivé bachovy esence a také způsob jejich používání.

SVĚT ANDĚLŮ

On-line přednáška, cena: 100 Kč (studenti a důchodci 80 Kč)

Úterý, 8. prosince 2020 19 hodin

Božstva s charakteristikami andělů znaly nejrůznější kultury a lidé s nimi ve své víře i ve svých životech počítali. Podle nejrůznějších tradic mají charakter poslů, kteří umožňují spojení mezi světem velkých bohů a lidí a naopak.